

Neksusanalyysin käsitetyöpaja

Anne Tiermas (Helsingin yliopisto) & Elisa Räsänen (Aalto-yliopisto)

Scollon ja Scollon (2004) kehittivät neksusanalyysin olemassa olevien suuntausten pohjalta, ja teoreettisena viitekehyksenä se ammentaa kriittisestä diskurssianalyysista, lingvistiksestä antropologiasta ja (vuorovaikutus)sosiolingvistiikasta (Scollon & Scollon 2004). Kielitieteen kentällä pitäisikin käydä enemmän eri tutkimussuuntausten välistä vuoropuhelua, koska eri koulukunnilla on paljon samansuuntaisia lähtökohtia ja tutkimusintressejä (Blommaert 2005: 9). Neksusanalyysin avulla on mahdollista tehdä tällaista rajanylitystä.

Suomessa neksusanalyysia on sovellettu muun muassa kieli-ideologioiden (Pietikäinen 2012), monikielisuuden (Vorobeva 2024), osallisuuden (Intke-Hernandez 2020) ja kielenoppimisen (Strömmer 2017) tutkimukseen. Erityisen suosituksi neksusanalyysi on osoittautunut pedagogiikan (esim. Räsänen 2024; Tiermas 2022), opettajankoulutuksen (esim. Tumelius 2022), tekstikäytänteiden (esim. Leskinen 2024) ja ylipäätään koulun ja koulutuksen tutkimuksessa.

Eri tutkimussuuntausten ja teoreettisten lähtökohtien yhdistämisen vuoksi neksusanalyysissa keskeisesti käytössä olevat käsitteet kantavat mukanaan monenlaisia historioita. Suomessa ja suomeksi on jo tehty paljon neksusanalyyttisiä tutkimuksia (koontia ks. Kuure ym. 2018), mutta neksusanalyysin käsitteiden suomentamisesta ei ole vielä käyty systemaattista keskustelua.

Työpaja kutsuu neksusanalyysia soveltavia tai siitä kiinnostuneita tutkijoita tarttumaan yhteen tai muutamaankin neksusanalyyttiseen käsitteeseen ja perkaamaan käsitteen tutkimuksellista kaarta perinpohjaisesti: Mistä tutkimusperinteestä käsite on neksusanalyysiin tuotu? Mihin teoreettiseen näkemykseen se perustuu? Miten sitä on sovellettu eri tutkimuksissa? Miten (eri tavoin) käsite on mahdollisesti suomennettu tai mikä voisi olla sopiva suomennos? Miten käsite linkittyy muihin neksusanalyyttisiin käsitteisiin? Esityksissä rohkaistaan käyttämään empiiristä aineistoa teoreettisen pohdinnan tukena, mutta esitykset voivat olla myös kirjallisuuskatsauksia.

Työpajassa tehdään suomenkielistä termityötä. Työpajan vetäjät vievät termityön tuotoksia Tieteen termipankkiin työpajan jälkeen.

Lähteet:

Blommaert, J. 2005. *Discourse: a critical introduction*. Key topics in sociolinguistics. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

- Intke-Hernandez, M. 2020. *Maahanmuuttajaäitien arjen kielitarinat: Etnografinen tutkimus kieliyhteisöön sosiaalistumisesta*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
<http://hdl.handle.net/10138/321636>
- Kuure, L., Riekkö, M., & R. Tumelius 2018. Nexus analysis in the study of the changing field of language learning, language pedagogy and language teacher education. *AFinLAn e: Soveltavan kielitieteen tutkimuksia*, 11, 71–92. <https://doi.org/10.30660/afinla.69208>
- Leskinen, K. 2024. *Korkeakoulutaustaiset maahanmuuttaneet koulutuspolulla Suomessa: neksusanalyysi tekstitoiminnasta, kielellisistä resursseista ja osallisuuden mahdollisuuksista*. JYU Dissertations 860. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0436-5>
- Pietikäinen, S. 2012. Kieli-ideologiat arjessa. Neksusanalyysi monikielisen inarinsaamenpuhujan kielielämäkerrasta. *Virittäjä*, 116 (3), 410–440.
<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/59114>
- Räsänen, E. 2024. *To the wild and back: Supporting language learners' agency beyond the classroom*. JYU Dissertations 850. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0396-2>
- Scollon, R. & S. Scollon 2004. *Nexus analysis: discourse and the emerging internet*. London: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Strömmer, M. 2017. *Mahdollisuuksien rajoissa: neksusanalyysi suomen kielen oppimisesta siivoustyössä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7265-3>
- Tiermas, A. 2022. Tiedonalan kielen rakentuminen yläkoulun fysiikan oppitunnilla. Teoksessa Seppälä, T., S. Lesonen, P. Iikkanen & S. D'hondt (toim.) *Kieli, muutos ja yhteiskunta – Language, Change and Society*. AFinLAn vuosikirja 2022. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys, 325–346.
<https://doi.org/10.30661/afinlavk.114540>
- Tieteen termipankki 11.12.2024. Kielitiede: neksusanalyysi.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:neksusanalyysi>. [viitattu 11.12.2024]
- Vorobeva, P. 2024. *"When he was born, I decided to give him an opportunity to speak Russian": a nexus analytical perspective on family language policy and single parenting*. JYU Dissertations 769. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-86-0109-8>